

A. Bican
Ercilasun

Göktürk tarihi vuruşmalardan mı ibarettir?

Ahmet Bican Ercilasun

Son yıllarda Göktürk tarihine büyük bir ilgi var. Bu konudaki yayınlar bir hayli arttı. Tabii okumalar da çoğaldı.

İlgi, sadece akademik seviyede değil. Gençler yapay zekâyı kullanarak Göktürklerle ilgili birçok programlar da yapıyorlar. **YouTube'a girip özellikle müzikli olanlarını büyük bir zevkle izliyorum. Fakat bende ve bazı arkadaşlarda bir soru uyandı: Göktürk tarihi vuruşmalardan mı ibarettir?**

Yapay zekâ ile üretilen bu programlarda sürekli birbirleriyle vuruşan, pazıları şişkin, yüzleri kesiklerle dolu kahramanlar var. Göktürklerin hayatında vuruşma ve savaşların yeri çok fazladır. Yüzlerindeki kesikler ve yaralar sadece savaşlar yüzünden değildir. Yoğ (cenaze) törenlerinde de yüzlerini kesiyorlar.

Bütün bunlar doğru. Ama Göktürklerden yansıtılacak başka şeyler de var. Bugün birini yazayım: İstemi Kağan'ın çadır sarayı.

İstemi Kağan, 552-576 tarihleri arasında Göktürklerin batı kanadını yönetmiş olan büyük hükümdardır. Bumın'la birlikte Göktürklerin kurucu kağanıdır.

İşte bu büyük kağan zamanında, 567-576 yılları arasında Doğu Roma (Bizans) ile Göktürkler arasında elçiler gidip gelmiştir. Önce Maniak adlı bir Soğdak başkanlığında, sonra Tagma Tarkan başkanlığında İstanbul'a giden birkaç yüz Göktürk atlısı, aylarca İstanbul'da kalmış ve Ayasofya önündeki büyük meydanda at koşturmuştur.

569 yılında Bizans elçilik heyeti de Zemarkos başkanlığında İstemi Kağan'a gönderilmiştir. İstemi'nin merkezi, Tanrı Dağları'nın güneyinde ve Kuça'nın kuzeyinde bulunan Tekis ırmağı vadisinde idi. Elçi Zemarkos'un raporlarında İstemi Kağan'ın otağları şöyle anlatılıyordu.

Kağan, kocaman bir çadır içinde bulunan altın yaldızlı bir taht üzerinde oturuyordu. Tahtın tekerlekleri vardı. Gerektiğinde atlarla çekilebiliyordu. Otağ, rengârenk işlenmiş ipeklilerle süslenmişti.

Otağın büyüklüğü hakkında kesin bir bilgimiz yok. Nevruzlarda kurulan silindir çadırlar dört kanatlıdır. Kanat sayısı arttıkça çadır genişler. 1990 yılında Moğolistan'ın Kazak bölgesinde altı kanatlı bir çadırda ağırlandı, dört kanatlıya göre en az iki kat daha genişti. Kağan otağları muhtemelen 12, belki de 24 kanatlı oluyordu ve içine binden fazla insan sığabiliyordu.

Elçilik heyeti gerekli armağanları sunduktan sonra İstemi'nin büyük otağında ağırlandılar. Türk protokol üyeleriyle birlikte otağda birkaç yüz kişi olduğu düşünülebilir. Türk usulü yemekler yendi, kımızlar içildi. Kopuzlarla ve bir tür yaylı çalgı olan kıl kopuzlarla Göktürk parçaları çalındı.

Heyet ertesi gün başka bir otağa alındı. İpek halılarla döşenmiş otağda altın bir divan vardı. Divan, kağanın dinlenmesi için hazır bekletiliyordu. Otağ içinde çeşitli heykeller, altın fiçılar, ibrikler ve sürahiler sıralanmıştı.

Başka bir büyük çadır, altınla kaplı ahşap direkler üstünde yükseliyordu. Altın süslemeli bir yatak dört tavus kuşu heykeli üzerine oturmuştu. Yatak üzerinde altın işlemeli yastıklar vardı.

Son çadıra girmeden sağlı sollu arabalar sıralanmıştı. İçlerinde gümüşten heykeller, hayvan resimleri ve yemek takımları bulunuyordu.

Kalabalık Bizans elçilik heyeti işte bu muhteşem otağlarda günlerce ağırlandı. Sofralar kuruluyor, gümüş sahanlardan yemekler yeniyor, içkiler içiliyordu. Müziğiyle, raksıyla tam bir cümbüş.

Elçi Zemarkos bunları raporunda yazmış, Bizans tarihçisi Menandros da tarihine kaydetmiş. Chavannes ve Ligeti'nin eserlerinden yararlanarak ben de bunları ***Türk Kağanlığı ve Türk Bengü Taşları*** adlı eserimde belirttim.

Daha başka sahneler de var. Onları da başka yazılarda ele alırım.